

੧੬

NO. ....

DATE .....

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਹਾਇ

ਮਾਹਿਮਾ

ਸਾਧੂ ਸੰਗ ਕੀ

ਸੁਨਹੁ ਮੇਰੇ ਮੀਤਾ

ਮੈਲ ਖੋਈ, ਕੋਟਿਅਪ ਹਰੇ

ਨਿਰਮਲ ਭਏ ਚੀਤਾ

ਬੀਤ ਰਾਗ ਸ਼ੁਮਣੀ ਮਹਾਨ ਆਤਮਾ
ਜੋਗੀਰਾਜ ਸੰਤ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਵਿੰਡੇ ਵਾਲੇ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library has been created with the approval and personal blessings of Sri Satguru Uday Singh Ji. You can easily access the wealth of teaching, learning and research materials on Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library online, which until now have only been available to a handful of scholars and researchers.

This new Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library allows school children, students, researchers and armchair scholars anywhere in the world at any time to study and learn from the original documents.

As well as opening access to our historical pieces of world heritage, digitisation ensures the long-term protection and conservation of these fragile treasures. This is a significant milestone in the development of the Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library, but it is just a first step on a long road.

Please join with us in this remarkable transformation of the Library. You can share your books, magazines, pamphlets, photos, music, videos etc. This will ensure they are preserved for generations to come. Each item will be fully acknowledged.

To continue this work, we need your help

Your generous contribution and help will ensure that an ever-growing number of the Library's collections are conserved and digitised, and are made available to students, scholars, and readers the world over. The Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library collection is growing day by day and some rare and priceless books/magazines/manuscripts and other items have already been digitised.

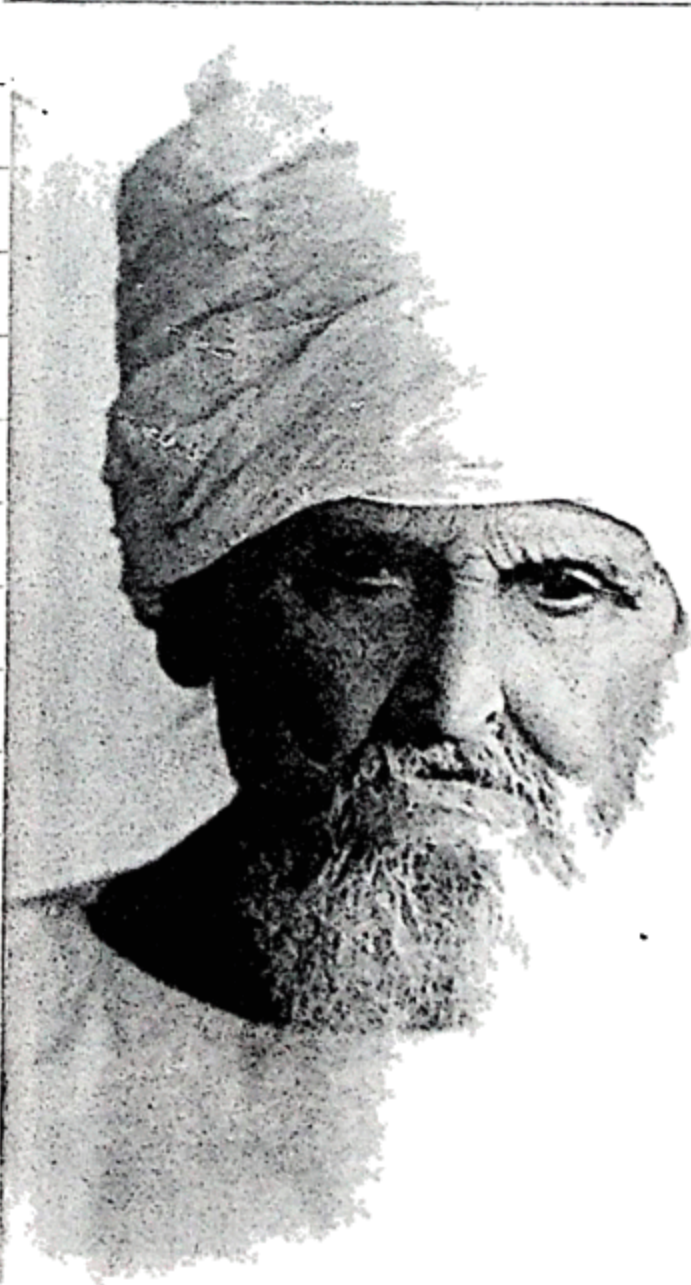
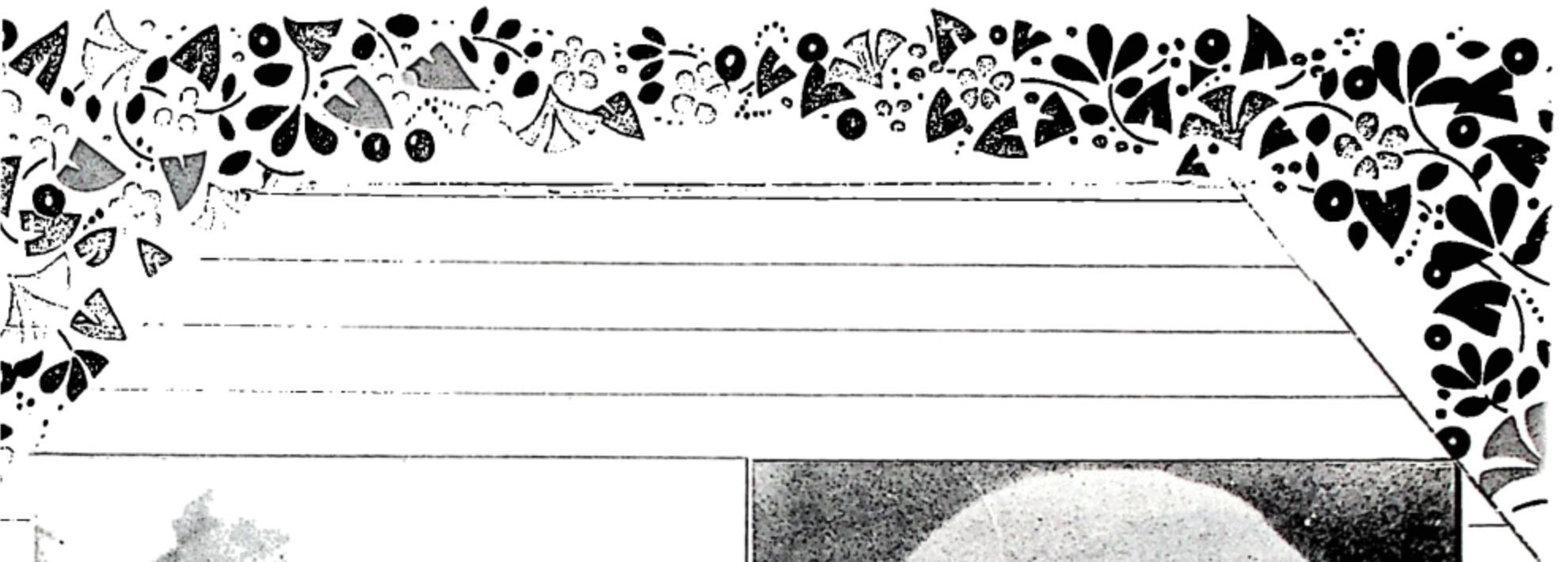
We would like to thank all the contributors who have kindly provided items from their collections. This is appreciated by us now and many readers in the future.

Contact Details

For further information - please contact

Email: NamdhariElibrary@gmail.com

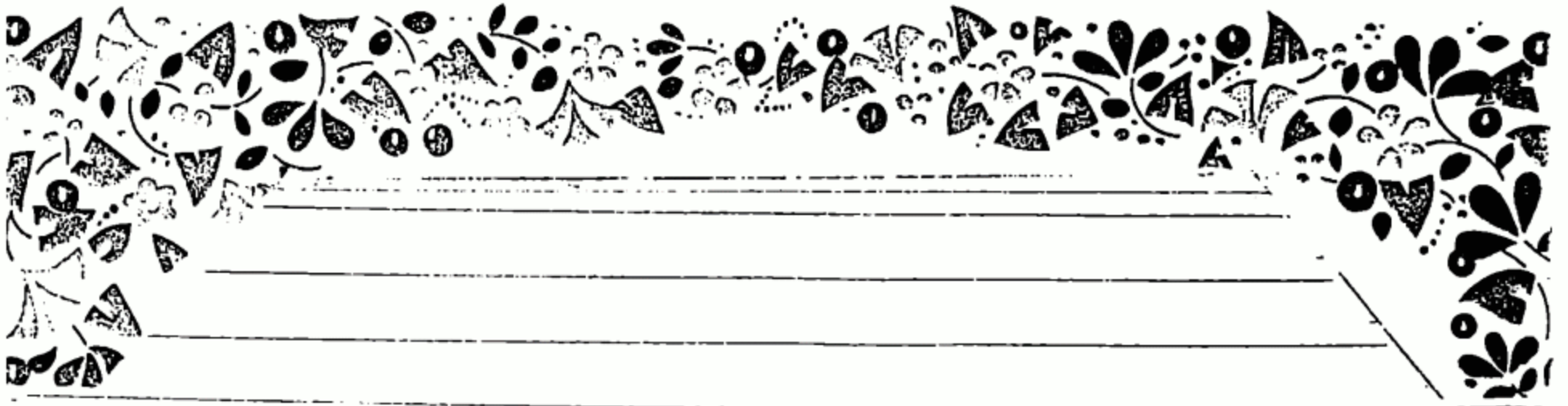
ਸੰਤ ਇੰਦ੍ਰਸਿੰਘ ਜੀ

ਸੰਤ (ਸੇਠ) ਫੂਲਾਸਿੰਘ ਜੀ

ਚੰਗਮਈ ਵਾਲੇ

ਬੈਕੋਕ ਵਾਲੇ

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨਜਵਰ ਬਾਬਾ ਰੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਚੁਪ) ਸੇਖਵ

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਵਰਠਾ ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਰੇਸ਼ਨ

ੴ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਹਾਇ

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ

ਸੋਈ ਤਾਂਬਾ ਰੰਗ ਸੰਗ, ਜਿਓਂ ਕੈਹਾਂ ਹੋਈ ।

ਸੋਈ ਤਾਂਬਾ ਜਿਸਤ ਮਿਲ ਪਿੱਤਲ ਆਵਿਲੋਈ ।

ਸੋਈ ਸੀਸੇ ਸੰਗਤੀ, ਭੰਗਾਰ ਭਲੋਈ ।

ਤਾਂਬਾ ਪਾਰਸ ਪਰਸਿਆ, ਹੋਇ ਕੰਚਨ ਸੋਈ ।

ਸੋਈ ਤਾਂਬਾ ਭਸਮ ਹੋਇ, ਅਉਖਧ ਕਹਿ ਭੋਈ ।

ਆਪੇ ਆਪ ਵਰਤਦਾ ਸੰਗਤ ਗੁਨ ਹੋਈ ।

ਉਪਰੋਕਤ ਪਉੜੀ ਵਿਚੋਂ ਸਾਫ਼ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਤਾਂਬਾ ਜੇ ਕਲੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਤਾਂ ਕੈਹਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਜਿਸਤ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਿੱਤਲ
ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਤਾਂਬਾ ਸੀਸੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭੰਗਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਪਰ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਜੇ ਤਾਂਬੇ ਨੂੰ ਕਦੀ ਪਾਰਸ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੋ ਜਾਵੇ
ਤਾਂ ਸੋਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਕਦੀ ਤਾਂਬੇ ਨੂੰ ਭਸਮ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਇਕ
ਬਹੁਮੁਲੀ ਦਵਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਾਂਬੇ ਨੂੰ ਜਿਸਤਰਾਂ
ਦੀ ਸੰਗਤ ਪਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਉਸਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ
ਇਹੀ ਹਾਲ 'ਮਨੁਖ ਦੇ ਮਨੁਖ' ਜਿਸਤਰਾਂ ਦੀ ਇਹਨੂੰ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ
ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੰਗਤ ਇਸ ਪਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ :-

ਗੰਗਾ ਕੇ ਸੰਗ ਸਲਿਤਾ ਬਿਗਰੀ । ਸੋ ਸਲਤਾ ਗੰਗਾ ਹੋਇ ਨਿਬਰੀ ॥
ਬਿਗਰਿਓ ਕਬੀਰਾ ਰਾਮ ਦਹਾਈ । ਸਾਚ ਭਇਓ ਅਨੁ ਕਤਹਿ ਨੁ ਜਾਈ ॥
ਚੰਦਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਤਰਵਰ ਬਿਗਰਿਓ । ਸੋ ਤਰਵਰ ਚੰਦਨ ਹੋਇ ਨਿਬਰਿਓ ॥
ਪਾਰਸ ਕੈ ਸੰਗਿ ਤਾਂਬਾ ਬਿਗਰਿਓ । ਸੋ ਤਾਂਬਾ ਕੰਚਨ ਹੋਇ ਨਿਬਰਿਓ ॥
ਸੰਤਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਕਬੀਰਾ ਬਿਗਰਿਓ । ਸੋ ਕਬੀਰਾ ਰਾਮੈ ਹੋਇ ਨਿਬਰਿਓ ॥

ਨਦੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਹੀ ਗੰਦੀ ਹੋਵੇ, ਵਹਿੰਦੀ ਵਿਗਦੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਗੰਗਾ
ਜੈਸੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਨਦੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰੇ ਉਸ ਵਿਚ ਅਭੇਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਦੇ
ਗੰਦੇ ਜਲ ਵੀ ਗੰਗਾ ਜਲ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ, ਸਾਰੇ ਉਸ ਜਲ ਨੂੰ ਗੰਗਾ ਜਲ
ਕਰਕੇ ਸਤਿਕਾਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਜਲ ਸਮਝਕੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਦੇ ਹਨ

ਇਹ ਸਿਰਫ ਪਵਿਤ੍ਰ ਜਲ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਫਲ ਹੈ । ਗੰਦੇ ਜਲ ਨੂੰ
ਪਵਿਤ੍ਰ ਜਲ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕੀਤੀ ਉਹ ਵੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੋ ਗਿਆ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ
ਤਰਵਰ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤਰਵਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰਿਮੈ ਤਿਆਗ ਕੇ ਉਸਦੇ ਕੋਲ
ਵਸਦਾ ਹੈ । ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਚੰਦਨ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਚੰਦਨ ਦੀ
ਸੁਗੰਧੀ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਂਦੀ ਲਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :-

ਉਇ ਭੀ ਚੰਦਨ ਹੋਇ ਰਹੇ ਬਸੇ ਜ ਚੰਦਨ ਪਾਸਿ ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਤਾਂ ਬਾ ਵੀ ਸੋਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ॥ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਦੂਜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਚੰਗੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਚੰਗੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਭੈੜੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ
ਭੈੜੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੁਭਾਵ ਦੀ
ਕੁਝ ਅੰਸਾ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੰਮ ਲਗਾਤਾਰ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਕੰਮ
ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਖਿਆਲ ਦਿਲ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਸਾਧਾਂ ਦੀ
ਸੰਗਤ ਕੀਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਵੇਖਕੇ ਖੁਦ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਾ ਨੰਦ ਜੀ ਨੂੰ
ਗੁਰ ਧਾਰਕੇ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਲੈ ਕੇ ਜਪਣ ਲਗ ਪਏ ਅਤੇ ਨਾਮ ਆਖਦਾ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ
ਜਪਦੇ ਜਪਦੇ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜਿਥੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :-

ਕਬੀਰ ਮਨੁ ਨਿਰਮਲ ਭਇਆ ਜੈਸੇ ਗੰਗਾ ਨੀਰੁ ।

ਪਾਛੈ ਲਾਗੋ ਹਰਿ ਫਿਰੈ ਕਹਤ ਕਬੀਰ ਕਬੀਰ ॥

ਕਈ ਸਿਆਲੇ ਆਦਮੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਢਾਲੀਏ
ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਸਰਤ ਦਾ ਖਲੋਲਾ ਬਣਕੇ ਸਾਡੇ ਸਾਮਾਨ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਜੇ ਸੇਰ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਢਾਲੀ ਜਾਏ ਤਾਂ ਸੇਰ ਦੀ ਸਕਲ ਦਾ ਖਲੋਲਾ ਸਾਡੇ
ਸਾਮਾਨ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਹਾਥੀ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਢਾਲੀ ਜਾਏ ਤਾਂ ਹਾਥੀ ਦੀ
ਸਕਲ ਵਾਲਾ ਖਲੋਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ ਜਾਂ ਦੇਵਤੇ ਦੀ
ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਢਾਲੀ ਜਾਏ ਤਾਂ ਦੇਵੀ ਜਾਂ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਸਕਲ ਵਾਲੀ
ਮੂਰਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁ ਨੂੰ ਵੀ ਜਿਹੜੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਲਾਇਆ
ਜਾਏ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਉ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਕਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤੇਤੇ ਦਾ ਪਰਮਾਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੇਤਾ ਜੇ ਕਿਸੇ
ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਘਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਸਨੂੰ ਅੱਲਾ ਅੱਲਾ ਦੀ ਹਟ
ਲਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਖਦਾ ਸਿਖਦਾ ਤੇਤਾ ਅੱਲਾ ਅੱਲਾ ਹੀ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
ਉਹੀ ਤੇਤਾ ਜੇ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ
ਤੇਤੇ ਨੂੰ ਰਾਮ ਰਾਮ ਕਹਿੰਦਾ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਪਿਛੋਂ
ਉਹੀ ਤੇਤਾ ਰਾਮ ਰਾਮ ਹੀ ਕਹਿਣ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਮਨ ਵੀ ਇਕ
ਤੇਤੇ ਵਾਂਗੂ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸਨੂੰ ਸੰਗਤ ਮਿਲੇਗੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ

ਸੁਭਾਉ ਬਣ ਜਾਏਗਾ

ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ

ਕਬੀਰ ਮਨੁ ਪੰਘੀ ਭਟਿਓ ਉਡਿ ਉਡਿ ਦਹ ਦਿਸ ਜਾਇ ।
ਜੇ ਜੈਸੀ ਸੰਗਤ ਮਿਲੈ ਸੇ ਤੈਸੇ ਫਲ ਪਾਇ ॥

ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਏ ਕਿ ਮਨੁਖ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਇਸ ਪਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਫਿਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਸੰਗਤ ਚੰਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਮੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਸੰਗਤ ਵੀ ਕਈ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੁਆਰੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ, ਚੋਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ, ਵੇਸਵਾ ਦੀ ਸੰਗਤ, ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਇਤਿਆਦਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਧ ਦੀ ਸੰਗਤ ਉਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਇਕ ਸਾਖੀ ਸੁਣੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਨਗਰ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਆਦਮੀ ਟਿਕੱਠੇ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ । ਥੋੜੀ ਦੂਰ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਆਦਮੀ ਵੇਸਵਾ ਕੋਲ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਕ ਸਾਧ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ ਸੀ । ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਉਸੇ ਥਾਂ ਟਿਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜਿਥੋਂ ਨਿਖੜਦੇ ਸਨ । ਇਕ ਦਿਨ ਐਸਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਵੇਸਵਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਪਣੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਪਰ ਸਾਧ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤਕ ਨਾ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਵੇਸਵਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਥੇ ਬਹਿ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਓ ਉਂਗਲੀ ਨਾਲ ਮਿਟੀ ਖੋਰਚਣ ਲਗ ਪਿਆ । ਖੋਰਚਦਿਆਂ ਖੋਰਚਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਉਂਗਲ ਜ਼ਮੀਨ ਅੰਦਰ ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਲਗੀ ।

ਲਾਲਚ ਵਸ ਜਤਨ ਕਰਕੇ ਉਹ ਭਾਂਡਾ ਬਾਹਰ ਕਢਿਆ । ਉਸ ਭਾਂਡੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮੋਹਰ ਅਤੇ ਕਈ ਕੋਟਿਲੇ ਪਾਪਤ ਹੋਏ । ਇਨ੍ਹੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਆਦਮੀ ਵੀ ਲੜਖੜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ । ਰਾਹ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਪੈਰ ਵਿਚ ਕੰਡਾ ਚੁਭ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਟੁਰਨ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ । ਜਦੋਂ ਸਾਧ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਵੇਸਵਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਟਿਕਚਰ ਕਹਿ ਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਤੂੰ ਸਾਧ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕੰਡਾ ਚੁਭਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੇਸਵਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਮੋਹਰ ਮਿਲੀ ਹੈ । ਸਾਧ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੰਕਾ ਨਦਿਰਤੀ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਫਿਰ ਸਾਧ ਕੋਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਗਲ ਸੁਣਾਈ । ਸਾਧ ਕਰਨੀ ਵਾਲਾ ਸੀ ਉਸਨੇ ਕਹਿਿਆ ਕਿ ਤੇਰੇ ਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਤੈਨੂੰ ਸੁਲੀ ਮਿਲਣੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਇਥੇ ਰੋਜ਼ ਆਉਂਦਾ ਕਰਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਸੁਲ ਨਾਲ ਕੰਮ ਮੁਕਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੂਜੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਵਿਚ

ਉਹ ਸਾਰਾ ਤਾਂਡ ਮੋਹਰਾਂ ਦਾ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣਾ

ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਵੇਸਵਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ
ਕੋਇਲੇ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮੋਹਰ ਜਿਹੜੀ ਬਚੀ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਇਸ
ਲਈ ਬਚੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੇਰਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਸੀ / ਸਾਧੂ ਦਾ ਇਹ ਉਤੱਰ ਸੁਣਕੇ
ਉਹ ਸਾਧੂ ਦੇ ਚਿਰਨਾਂ ਤੇ ਢਹਿਪਿਆ ਅਤੇ ਦਿਲ ਵਿਚੋਂ ਭਰਮ ਕੱਢ ਕੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ
ਹੋ ਗਿਆ ਇਸੇ ਲਈ ਕਬੀਰ ਜੀ ਲਿਖ ਦੇ ਹਨ

“ਕਬੀਰ ਸੰਗਤਿ ਕਰੀਅੈ ਸਾਧ ਕੀ ਅੰਤਿ ਕਰੈ ਨਿਰਘਾਹ”

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਖੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧ ਦੀ ਸੰਗਤ ਸਾਡਾ ਭਵਿੱਖ ਸਵਾਰਦੀ
ਹੈ ਅਤੇ ਵੇਸਵਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਸਾਡਾ ਭਵਿੱਖ ਖਰਾਬ ਕਰਦੀ ਹੈ

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮਾਹੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜ਼ਮਾ ਖੇਡਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈ ਜਾਂਦੀ
ਹੈ / ਚੋਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਚੋਰੀ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ / ਚੋਰੀ ਕਰਨ
ਅਤੇ ਜ਼ਮਾ ਖੇਡਣਾ ਦੋਵੇਂ ਕਰਮ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਹਨ / ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕਰਮ ਸਾਡਾ
ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਗਾੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ / ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਹੁੰਦੀ
ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਵੀ ਸੋਭਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ

ਸੁਰਾਬੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਭੈੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਜੋ ਸੁਰਾਬ ਪੀਣ
ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਵੀ ਬਰਬਾਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ / ਸੁਰਾਬੀ
ਆਦਮੀ ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਕੇ ਕਈ ਐਸੀਆਂ ਅਯੋਗ ਗਲਾਂ ਕਰ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ

ਮੁਰਖ ਆਦਮੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ / ਮੁਰਖ ਦੇ ਬਾਰੇ
ਲਿਖਿਆ ਹੈ

ਰਾਹ ਛੱਡ, ਉਝੜ ਪਵੈ, ਆਗੂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕਰ ਜਾਣੈ ।
ਬੇੜੇ ਵਿਚ ਬਹਾਲੀਅੈ, ਕੱਦ ਪਵੈ ਵਹਿਣ ਧਿੜਾਣੈ ।
ਸੁਘੜਾਂ ਵਿਚ ਬਹਿੰਠੀਆਂ, ਬੋਲ ਵਿਗਾੜ ਉਘਾੜ ਵਖਾਣੈ ।
ਸੁਘੜਾਂ ਮੁਰਖ ਜਾਲਦਾ, ਆਪ ਸੁਘੜ ਗਇ ਵਿਰਤੀ ਹਾਣੈ ।
ਦਿਹ ਨੇ ਰਾਤ ਵਖਾਲਦਾ, ਚਾਮ ਚੜ੍ਹਕ ਜਿਵੇਂ ਟਾਨਾਣੈ ।
ਗੁਰਮਤਿ ਮੁਰਖ ਚਿਤ ਨ ਆਣੈ ॥

ਇਸੇ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਹੈ

ਮੁਰਖ ਨਾਲ ਚੰਗੇਰੀ ਚੁੱਪਾ

ਅਥਵਾ

ਮੁਰਖੈ ਨਾਲਿ ਨ ਲੁਝੀਅੈ

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਮਖ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਿੰਦਕ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ
ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਗੁਰੂ ਨਿੰਦਕ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :-

ਧਰਹਰ ਕੰਧੋ ਨਰਕ ਜਮ ਸੁਣ ਨਿੰਦਕ ਢੰਗੈ ।
ਨਿੰਦਾ ਭਲੀ ਨ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗੁਰ ਨਿੰਦ ਕੁਢੰਗੈ ॥

ਅਥਵਾ

ਨਿੰਦਕ ਨਾਮ ਵਿਹਲਿਆ ਸਤਿਸੰਗ ਨ ਭਾਵੈ ।
ਅੰਨਾ ਆਗੂ ਜੇ ਥੀਅੈ ਸਭ ਸਾਥ ਮੁਹਾਵੈ ॥

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :-

ਕਬੀਰ ਸਾਕਤ ਸੰਗ ਨ ਕੀਜੀਅੈ ਦੁਹੰਗਿ ਜਾਈਅੈ ਭਾਗਿ ।
ਬਾਸਨੁ ਕਾਰੇ ਪਰਸੀਅੈ ਤਉ ਕਛੁ ਲਾਗੈ ਦਾਗੁ ॥

ਅਥਵਾ

ਸਾਕਤ ਸੰਗ ਨ ਕੀਜੀਅੈ ਜਾਤੇ ਹੋਇ ਬਿਨਾਹ

ਜਿਸ ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਸਾਨੂੰ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ
ਉਹ ਸੰਗਤ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਤਿਆਗਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਾਕਤ ਦਾ
ਸੰਗ ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਅਥਵਾ ਵੀਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਏ
ਤਾਂ ਸਭ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਸੇਸਟ ਅਤੇ ਉਤਮ ਸਾਧ ਦੀ ਸੰਗਤ
ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ । ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ

ਇਹ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਚੰਗੀ ਲਖ ਜੂਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੇਸਟ ਜੂਨ -
ਮਨੁਖ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ
ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਤੇ ਭਗਤ ਕਮਾਈ ।
ਤਬ ਇਹ ਮਾਨਸ ਦੇਹੀ ਪਾਈ ॥

ਅਥਵਾ

ਕਈ ਜਨਮ ਭਏ ਕੀਟ ਪਤੰਗਾ । ਕਈ ਜਨਮ ਗਾਜ਼ ਮੀਨ ਕੁਰੰਗਾ ।
ਕਈ ਜਨਮ ਪੰਥੀ ਸਰਪ ਹੋਇਓ । ਕਈ ਜਨਮ ਹੋਵਰ ਬਿਖ ਜੋਇਓ ॥੧॥
ਮਿਲੁ ਜਗਦੀਸ ਮਿਲਨ ਕੀ ਬਰੀਆ । ਚਿਹੰਕਾਲ ਇਹ ਦੇਹ ਸੰਜਰੀਆ ॥

ਕਬੀਰ ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਦਲੰਭੁ ਹੈ ਹੋਇ ਨ ਥਾਰੈ ਥਾਰ ।

ਜਿਉ ਬਨ ਫਲ ਪਾਕੇ ਭਇ ਗਿਰਗਿ ਬਹੁਰਿ ਨ ਲਾਗਿ ਤਾਰ ॥

ਇਸ ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸੰਗਤ ਸਦਾ ਚੰਗੀ ਰਖਣੀ
ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਅਤੇ ਸਚੀ ਸਾਧ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ

ਭਈ ਪਹਾਪਤਿ ਮਾਨਖ ਦੇਹੁਰੀਆ । ਹੋਬੰਦ ਮਿਲਣ ਕੀਇਹੁ ਤੇਰੀ ਬਰੀਆ
ਅਵਰਿ ਕਾਜ ਤੇਰੈ ਕਿਤੈ ਨ ਕਾਮ । ਮਿਲ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਭਜ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ।

ਇਥੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਸਾਖੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ :-

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਸੇਠ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਨਗਰ ਕਿਸੇ ਵਿਹਾਰ
ਵਾਸਤੇ ਗਿਆ ਸੀ । ਇਕ ਦਿਨ ਉਹਨੂੰ ਘਰ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾਂ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕੰਮ
ਵਿਚੇ ਛੱਡ ਕੇ ਜਲਦੀ ਘਰ ਪਹੁੰਚੋ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਜਾਣ ਲਈ
ਅਜ ਵਰਗੇ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸਨ । ਉਸ ਸੇਠ ਨੇ ਸਾਮਾਨ ਵਾਸਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ
ਅਪਣੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਟੁਰ ਪਿਆ । ਉਹ ਮਜ਼ਦੂਰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿਖ ਸੀ । ਗਾਹ ਵਿਚ
ਉਸ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਿਖ ਨੇ ਸੇਠ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਰੁਝ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲ ਜਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਾ
ਜਾਂ ਮੈਥੋਂ ਸੁਣ । ਸੇਠ ਨੇ ਆਖਿਆ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਸੁਣਾ । ਉਹ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਿਖ
ਸੇਠ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਸੁਣਾਣ ਲਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਟੁਰਦੇ ਗਏ ।
ਸੇਠ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਉਸ ਸਿਖ ਨੇ ਸੇਠ ਨੂੰ ਇਕਾਂਤ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਕੇ
ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜ਼ਾਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜ ਤੋਂ ਅਠਵੇਂ ਦਿਨ
ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਹੈ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਰਮ ਰਾਜ
ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਕਿ ਇਸ ਇਕ ਘੜੀ ਦੇ ਸਤਸੰਗ ਦਾ ਫਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲੈਣਾ ਹੈ ਜਾਂ
ਪਿੱਛੋਂ ਤਾਂ ਆਪ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲੈਣਾ ਸੰਗ ਲੈਣਾ ਅਗੋਂ ਗੁਰੂ ਭਲੀ ਕਰੇਗਾ ।
ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਸਿਖ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ ।

ਠੀਕ ਅਠਵੇਂ ਦਿਨ ਉਹ ਸੇਠ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ । ਜਮ ਦੇ ਦੂਤ
ਉਸਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਕੁੱਟਦੇ ਧਰਮ ਰਾਜ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਲੈ ਗਏ । ਧਰਮ ਰਾਜ ਨੇ
ਉਸਦਾ ਖਾਤਾ ਵੇਖਿਆ । ਸਾਰੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਕੋ ਘੜੀ ਸਤਸੰਗ ਦੀ ਸੀ
ਧਰਮ ਰਾਜ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ " ਮੈਂ ਪਾਪੀ ਤੇਰੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ
ਇਕ ਘੜੀ ਸਤਸੰਗ ਦਿ ਨਿਕਲੀ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਫਲ ਤੈਨੂੰ ਇਕ ਘੜੀ ਵਾਸਤੇ
ਸਚਖੰਡ ਦਾ ਦਰਸਨ ਮਿਲਣਾ ਹੈ । ਦਸ ਇਹ ਫਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲੈਣਾ ਹਈ ਜਾਂ
ਅਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਫਲ ਭੋਗ ਕੇ ਪਿੱਛੋਂ ਲੈਣਾ ਹਈ "

ਧਰਮ ਰਾਜ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਕੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਿਖ ਦਾ ਬਚਨ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ
 ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਅਪਣੇ ਸਤ ਸੰਗਾਂ ਦਾ ਫਲ ਪਹਿਲੇਂ ਮੰਗ ਲਿਆ। ਧਰਮ ਰਾਜ ਦੇ
 ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜਮਦੁਤ ਉਸਨੂੰ ਸਚ ਖੰਡ ਵਲ ਲੈ ਟਰੇ। ਜਦੋਂ ਸਚ ਖੰਡ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ
 ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਜਮਦੁਤਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਡਰਾਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਕ
 ਘੜੀ ਬਿਤਾ ਕੇ ਆਪੇ ਹੀ ਇਥੇ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵੀਂ। ਜਮਦੁਤ ਉਥੇ ਰੁਕ ਗਏ
 ਅਤੇ ਉਹ ਅੰਦਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਸਚ ਖੰਡ ਵੜਦਿਆਂ ਹੀ ਇਲ ਸਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ
 ਪਰ ਇਲ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਦਾ ਤੈ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ। ਸਮਾ ਪੁਰਾ ਹੋਣ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ
 ਵਾਪਸ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਲ ਜਾਣ ਲਗਾ ਤਾਂ ਉਥੇ ਉਸੇ ਸਿਖ ਦੌਰਸਨ ਹੋਏ।
 ਹੋਂਦਿਆਂ ਹੋਂਦਿਆਂ ਉਸ ਸਿਖ ਨੇ ਸਾਰੀ ਆਪੇ ਬੀਤੀ ਸੁਣਾਈ। ਸਿਖ ਨੇ ਉਸਨੂੰ
 ਧੀਰਜ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨ ਨਿਕਲੀਂ ਇਥੇ ਹੀ
 ਸਚ ਖੰਡ ਦਾ ਰਸ ਮਾਲ। ਜਮਦੁਤ ਤੈਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ
 ਉਹ ਉਡੀਕ ਕੇ ਆਪੇ ਹੀ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਰਮ ਰਾਜ
 ਵਲੋਂ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ

ਜਹ ਸਾਧ ਗੋਬਿੰਦ ਭਜਨੁ ਕੀਰਤਨੁ ਨਾਨਕ ਨੀਤ ।

ਏ ਹਉ ਲਾ ਤੈ ਲਗ ਛੁਟੀਹ ਨਿਕਟਿ ਨ ਜਾਈਅੁ ਦਤ ॥

ਉਸ ਸਿਖ ਦਾ ਬਚਨ ਸੁਣਕੇ ਉਹ ਉਥੇ ਹੀ ਸਖ ਮਾਣਨ ਲੱਗਾ ਅਤੇ
 ਜਮਦੁਤ ਉਡੀਕ ਉਡੀਕ ਕੇ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ।

ਇਸ ਸਾਖੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸਿਖ ਅਥਵਾ ਸਾਧ
 ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਇਕ ਪਾਪੀ ਨੂੰ ਨਰਕ ਵਿਚ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਿਆ
 ਇਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਹੋਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ
 ਕਬੀਰ ਸੰਗਤ ਕਰੀਅੈ ਸਾਧਕੀ ਅੰਤਿ ਕਰੈ ਨਿਰਥਾਹ ।

ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਪਹਿਲੇਂ ਡਾਕ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਰਾਹ ਜਾਂਦਿਆਂ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਲੁਟ ਲੈਂਦੇ
 ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਸਾਧ ਲੰਘਣ ਲਗੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਣੇ
 ਸੁਭਾਵ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਪੜੇ
 ਲਾਹੁਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਧਾਂ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧੀਆਂ
 ਲਈ ਇਹ ਧੰਧਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕੀ ਉਹ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਤੇਰੇ ਸਹਾਈ ਹੋਣਗੇ ?
 ਸਾਧਾਂ ਨੇ ਦਰਖਤਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਨ ਕੇ ਬਾਲਮੀਕੀਆਂ ਪਛੁਣ
 ਗਏ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਬੰਧੀ ਨੇ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਸਹਾਈ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਮੀ
 ਨ ਭਰੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ

‘ਜਨਨਿਪਿਤਾ ਲੋਕ ਸਤ ਬਨਿਤਾ ਕੋਟਿ ਨ ਕਿਸ ਕੀ ਧਰਿਅਾ

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ

ਘਰ ਵਿਚ ਪੁੱਛਣ ਘੱਲਿਆ ਅੰਤ ਕਾਲ ਹੈ ਕੋਇ ਅਸਾਨੁ
 ਕੇਤਮਤਾ ਚਉਖੰਨੀਮੈ ਕੋਇ ਨ ਬੋਲੀ ਕਰਦੇ ਝਾਨੁ
 ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਘਰੋਂ ਕੋਰਾ ਜਵਾਬ ਲੈ ਕੇ ਸਾਧਾਂ ਕੋਲ ਆਏ । ਸਾਧਿਆਂ
 ਨੂੰ ਦਰਖਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਢਹਿ ਪਏ । ਅਪਣੇ
 ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਖਿਮ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਕਹਿਆ

ਕਹਾ ਕਹਉ ਮੈ ਅਪਨੀ ਕਰਨੀ, ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਜਨਮ ਗਵਾਇਓ ।
 ਕਹਿ ਨਾਨਕ ਸਭ ਅਓਗਨ ਮੈ ਮੈ, ਰਾਖਿਲੇਹ ਸਰਨਾਇਓ ॥
 ਜਦੋਂ ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਢਹਿ ਪਏ ਅਤੇ ਅਧੀਨਗੀ ਸਹਿਤ ਅਰਜੋਈਆਂ
 ਕਰਨ ਲਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਾਂ ਨੂੰ ਦਇਆ ਆਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਧ ਨੇ
 ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦਿੱਤਾ । ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫਿਰ ਬਾਲਮੀਕ
 ਜੀ ਨੇ ਉਥੇ ਹੀ ਬਹਿ ਕੇ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਤਪ ਕੀਤਾ । ਤਪ ਵੀ ਐਸਾ ਭਾਰੀ ਕੀਤਾ
 ਕਿ ਅਪਣੇ ਤਨ ਦੀ ਸੂਤ ਬੂਤ ਵੀ ਭੁਲ ਗਏ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ

ਸਾਧੂ ਸੰਗਾ ਤਇਆ ਮਨਿ ਉਦਮੁ ਨਾਮੁ ਰਤਨੁ ਜਮੁ ਗਾਈ ।
 ਮਿਟਿ ਗਈ ਚਿੰਤਾ ਸਿਮਰਿ ਅਨੰਤਾ ਸਾਗਰੁ ਤਹਿਆ ਭਾਈ ॥
 ਫਿਰ ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਤੇ ਐਸੀ ਕਿਰਪਾ ਹੋਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ
 ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਤੋਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ (10,000) ਸਾਲ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ
 ਰਾਮਾਇਣ ਲਿਖ ਛੱਡੀ ।

ਚੰਦਨ ਦਾ ਬ੍ਰਿਛ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਲਾਗਲੇ ਬ੍ਰਿਛਾਂ ਨੂੰ ਸੁਗੰਧਿਤ ਹੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਦਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ । ਪਾਰਸ ਦੁੱਧੀਆਂ ਕਈ ਧਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੀ
 ਛੋਹ ਨਾਲ ਸੋਨਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਧਾਤ ਨੂੰ ਪਾਰਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾ
 ਸਕਦਾ ਪਰ ਸਾਧ ਕਈ ਜਗਿਆਸਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਧ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਪਾਰਸ ਔਰ ਸੰਤ ਮੈਂ ਬੜੇ ਅੰਤਰੇ ਜਾਨ ।

ਵੈ ਲੋਹਾ ਕੰਚਨ ਕਰੇ ਵੈ ਕੰਗ ਅਪਸਮਾਨ ॥

ਪਿਛਲੇ ਜਿਨ੍ਹੇ ਵੀ ਭਗਤ ਹੋਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੋਂ ਜਰੂਰ ਕਿਸੇ ਨ ਕਿਸੇ ਸਾਧੂ ਦੀ
 ਸੰਗਤ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਭਾਵੇਂ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਧੂ ਸੁਭਾ ਸਨ
 ਪਰ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਾ ਨੰਦ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਨਾਮ ਦੀ ਰੰਗਤ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹੀ । ਸੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀ ਭਾਵੇਂ ਚੌਵੀ (੨੪) ਸਾਲ
 ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਜਮੇਰ ਜਾ ਕੇ ਸੂਫੀ ਚਿਸਤੀ ਸਾਹਿਬ
 ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਦਿਲ ਦੀ ਭਤਕਨ ਨ ਮੁਕੀ

ਸਾਧ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਮਹਾਂ ਪਾਪੀ ਵੀ ਭਵ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਅਜਾਮਲ ਪਾਪੀ ਦਾ ਨਾਂ ਬਹੁਤ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਧ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ
ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਖੰਡਨ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਨੂੰ ਸ੍ਵਰਗਵਿਚ ਵਾਸ ਪਾਇਆ ।
ਗਨਿਕ ਪਾਪਣ ਜਿੰਦੇ ਬਾਬਤ ਲਿਖਿਆ ਹੈ 'ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਗਲਿ ਹਾਰੁ ਪੈਰੋਤਾ'
ਉਹ ਵੀ ਸਾਧ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਪਾਰ ਹੋ ਗਈ । ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲੇ ਬੜੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਮਾਮਾਗਾਰੀ ਅਤੇ ਸੁਰਾਬੀ ਸਨ, ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਰਾਮ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਇਕ ਉੱਚੇ ਸਾਧ ਬਣ ਗਏ । ਸੰਤ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਪਹਿਲੇ ਵੱਡੇ ਚੌਰ ਡਾਕੂ ਸਨ ਸਾਧ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਉਚਕੋਟੀ ਦੇ ਸੰਤ ਬਣ ਗਏ

ਜੇਦੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਏ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਨੂੰ ਸੁਫਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ
ਸਾਧ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ
ਸਾਧ ਕੌਸਾ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂ ਜੋ

ਅੰਧੇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਭਰਮੁ ਨ ਜਾਈ

ਅਥਵਾ

ਅੰਧੇ ਕੈ ਰਾਹਿ ਦਸਿਅੈ ਅੰਧਾ ਹੋਇ ਸੁ ਜਾਇ ।

ਹੋਇ ਸੁਜਾਖਾ ਨਾਨਕ ਸੋ ਕਿਉਂ ਉਝੜਿ ਪਾਇ ॥

ਅਥਵਾ

ਗੁਰੂ ਸਦਾਏ ਅਗਿਆਨੀ ਅੰਧਾ ਕਿਸੁ ਉਹੁ ਮਾਹਿਗਿ ਪਾਏ ।

ਇਹ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭੁਟਾ ਭਿਖਿਆ ਜੀ ਕਈਆਂ ਸਾਧੂਆਂ ਸੰਤਾਂ
ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖ ਬੈਠੇ ਸਨ । ਸਾਧ ਲਿਖਦੇ ਹਨ

ਗਹਿਓ ਸੰਤ ਹਉ ਟੋਲਿ ਸਾਧ ਬਹੁਤੇਰੇ ਡਿਠੇ ॥

ਸੰਨਿਆਸੀ ਤਪਸੀਅਹੁ ਮਖਹੁ ਦੇ ਪੰਡਿਤ ਮਿਠੇ ॥

ਬਰਸੁ ਏਕੁ ਹਉ ਫਿਰਿਓ ਕਿਨੈ ਨਹੁ ਪਰਚਉ ਲਾਘਉ ॥

ਕਹਤਿਅਹੁ ਕਹਤੀ ਸੁਣੀ ਰਹਤ ਕੋ ਖਸੀ ਨ ਆਘਉ ॥

ਜੇ ਇਹੋ ਜੇਹੀ ਗਲ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਧ ਕੌਸਾ ਹੋਵੇ ?

ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਅਰਜ ਹੈ

ਏ ਮਨੁ ਅੰਧਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਖੋਜਿ ਲਹੁ

ਜਿਤੁ ਸੇਵਿਅੈ ਜਨਮ ਮਰਨੁ ਦੁਖੁ ਜਾਇ

ਅੰਧੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਜਾਂ ਸਾਧ ਦਾ ਪਤਾ ਕਿਸਤਰਾਂ ਲਗੇਗਾ ?

ਇਸਦਾ ਉਤਰ ਹੈ

ਜਿਸੁ ਮਿਲਿਐ ਮਨਿ ਹੋਇ ਅਨੰਦੁ ਸੋ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਹੀਐ ।
ਮਨ ਕੀ ਦੁਇਧਾ ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਹਰਿ ਪਰਮਪਦ ਲਹੀਐ ॥

ਅਥਵਾ

ਇਹ ਨੀਮਾਲੀ ਸਾਧ ਕੀ ਜਿਸ ਭੇਟਤ ਤਰੀਐ
ਜਮ ਕੰਕਰੁ ਲੇਤਿ ਨ ਆਵਈ ਫਿਰਿ ਬਹੁਤਿ ਨ ਮਰੀਐ

ਅਥਵਾ

ਸੰਤ ਰਹਤ ਸੁਨਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ । ਉਐ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਥਨੁ ਨ ਜਾਈ
ਵਹਤਇ ਜਾ ਕੈ ਕੇਵਲ ਨਾਮ । ਅਨਦ ਰੂਪ ਕੀਰਤਨ ਬਿਸਾਖੁ ॥
ਮਿਤ੍ਰ ਸਤ੍ਰੁ ਜਾ ਕੈ ਏਕ ਸਮਾਨੈ । ਪ੍ਰਭ ਅਪੁਨੇ ਬਿਨ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਨੈ

ਹੋਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡੀ ਨੀਮਾਲੀ ਸਾਧ ਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ
ਹੋਵੇ । ਕਿਉਂਜੋ ਆਪ ਜੁੜਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੋੜੇਗਾ

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਪੂਰਨ ਸਾਧ ਮਿਲ ਜਾਏ ਅਥਵਾ ਨਿਸਚਾ ਬਝ ਜਾਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਿਖ
ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ ਕਿ ਹਉਮੈ ਤਿਆਗ ਕੇ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇ । ਜੇ ਚਿਤ ਵਿਚ ਹਉਮੈ
ਰਖੇਗਾ ਤਾਂ ਨ ਮਨ ਨੂੰ ਸਾਂਤੀ ਮਿਲਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
ਹੋਣੀ ਹੈ ਕਿਉਂਜੋ

ਕਬੀਰ ਸਾਚਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਿਆ ਕਰੈ ਜਉ ਸਿਖਾ ਮਹਿ ਚਕੁ ।
ਅੰਧੇ ਏਕ ਨ ਲਾਗਈ ਜਿਉ ਬਾਂਸ ਬਜਾਈਐ ਫੁਕੁ ॥

ਅਥਵਾ

ਕਬੀਰ ਬਾਂਸ ਬਡਾਈ ਬੁਝਿਆ ਇਉ ਮਤ ਡੁਬਹੁ ਕੀਏ ।
ਚੰਦਨ ਕੈ ਨਿਕਟੇ ਬਸੈ ਬਾਂਸੁ ਸੁਗੰਧੁ ਨ ਹੋਇ ॥

ਇਥੇ ਇਕ ਸਾਖੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ :-

ਕਿਸੇ ਸੁਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕ ਤੋਪੜੀ ਵਿਚ ਇਕ ਨਾਮ ਰਸੀਏ ।
ਸਾਂਤ ਚਿਤ ਸਾਧ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ । ਕਈ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਤਸੰਗ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਂਦੇ
ਸਨ । ਇਕਦਿਨ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲਗਾ ਕਿ ਹੇ ਸੰਤ ਜੀ ਮੇਰਾ
ਦਿਲ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹਿਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਆਪ ਮੈਨੂੰ ਆਗਿਆ
ਦਿਓ ਜੀ । ਸੰਤ ਜੀ ਗਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਤੋਂ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਅਹੰਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ
ਮਗਰੋਂ ਸਾਡੇ ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏਗਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਨੁ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਹ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਠ ਕਰਕੇ
ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣ ਲਗ ਪਿਆ । ਸੰਤ ਜੀ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਚਨ ਲਈ
ਇਸ ਨਵੇਂ ਆਏ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਦਰ ਸੰਦੂਕ ਵਿਚ ਪਾਰਸ ਪਾਇਆ ਹੈ ਉਹ
ਲੈ ਆ । ਜਦੋਂ ਉਹ ਲਿਆਇਆ ਤਾਂ ਚੇਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪ ਸੰਤ
ਜੀ ਨੇ ਗੁਪਤ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਦ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਪਾਸੇ

ਇਕ ਪਤਲਾ ਕਾਗਜ਼ ਗੰਦ ਨਾਲ ਚਿਪਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਕਾਗਜ਼
ਬਾਹਰੋਂ ਖਿਲਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਸਦਾ। ਜਦੋਂ ਚੇਲਾ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ
ਉਸ ਬਰਤਣ ਵਿਚ ਉਹ ਪਾਰਸ ਰਖ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਹਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਸ ਇਸ
ਬਰਤਣ ਨੂੰ ਸੋਨਾ ਬਣਾ ਦੇਗਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਦੂਕ ਵਿਚ ਰਖ ਆ ਅਤੇ ਚਾਬੀ
ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦੇ। ਚੇਲੇ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸੰਦੂਕ ਵਿਚ ਰਖ ਕੇ ਚਾਬੀ ਸੰਤ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।
ਉਸ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਲੰਘ ਗਏ ਪਰ ਉਸਦੇ
ਮਨ ਨੂੰ ਸਾਂਤੀ ਨ ਆਈ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਹਨੇ ਸੰਤ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸੰਤ ਜੀ ਮੈਨੂੰ
ਇਥੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਆਈ
ਇਥੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਸੱਚੇ ਸੰਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜੇ ਸੱਚੇ ਸੰਤ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ
ਮਨ ਨੂੰ ਸਾਂਤੀ ਜ਼ਰੂਰ ਆ ਜਾਂਦੀ। ਜੇ ਇਥੇ ਹੀ ਤੁਸਾਂ ਮੇਰਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਾਂਝਿਆ
ਤਾਂ ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਕੀ ਸਾਂਝੇ ਰੋਗੇ ਇਥੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ
ਠੀਕ ਲਿਖਿਆ ਹੈ

ਗੁਰੂ ਜਿਨਾ ਕਾ ਅੰਧਲਾ ਚੇਲੇ ਨਾਹੀ ਠਾਉ

ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਤੇ ਕੋਈ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ
ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਮਨੁ ਕਰਦਾ ਸਾਂ, ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਅਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਥੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ
ਹੈ। ਹੱਛਾ ਜੇ ਹੋ ਗਿਆ ਸੇ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਇਕ ਗੁਣ ਕਰ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਇੰਨੀ
ਸੰਗਤ ਤੇਰੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਇਥੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਪੁਛ ਲੈ ਸਾਇਦ ਤੇਰੇ
ਵਿਚ ਹੀ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਹੋਵੇ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਅੰਧਕਾਰ ਦੋਸ਼ ਹੈ।
ਇੰਨੀ ਗਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਚੇਲਾ ਗੱਮੇ ਨਾਲ ਲਾਲ ਪੀਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ
ਸੰਤ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲਗਾ ਨਾਲੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹੋ ਨਾਲੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋ
ਤੁਸੀਂ ਪਾਖੰਡੀ ਸੰਤ ਹੋ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ ਐਵੇਂ ਹੀ ਰਾਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ
ਅਯੋਗ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਸੰਤ ਜੀ ਸਾਂਤ ਚਿਤ ਮਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੇਲੇ ਨੂੰ
ਚਾਬੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਸ ਅਤੇ ਬਰਤਣ ਲੈ ਆ। ਜਦੋਂ ਬਰਤਣ
ਲਿਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਬਰਤਣ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਹੇ ਦਾ ਹੀ ਸੀ। ਚੇਲੇ ਨੇ ਗੱਮੇ ਵਿਚ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪ ਪਾਖੰਡੀ ਸੰਤ ਹੋ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪਾਰਸ ਵੀ ਨਕਲੀ ਹੈ
ਜੇ ਅਸਲੀ ਪਾਰਸ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਬਰਤਣ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ।
ਸੰਤ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਸਾਇਦ ਇਸ ਬਰਤਣ ਵਿਚ ਹੀ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਹੋਵੇ।
ਪਾਰਸ ਤੇ ਅਸਲੀ ਹੈ ਜਾਓ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਬਰਤਣ ਲੈ ਆਓ
ਜਦੋਂ ਦੂਜਾ ਬਰਤਣ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਾਰਸ ਨਾਲ ਛੁਵਾਇਆ
ਉਹ ਬਰਤਣ ਝਟਕਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਪਣੀ ਅੱਖੀਂ ਸੋਨੇ ਦਾ ਬਰਤਣ ਵੇਖ ਕੇ
ਚੇਲਾ ਬਹੁਤ ਲਜ਼ਿਤ ਹੋਇਆ। ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਕਹਿਆ ਹੁਣ ਤੇ ਪਤਾ ਲਗ ਗਿਆ
ਹੈ ਨ ਕਿ ਪਾਰਸ ਅਸਲੀ ਹੈ। ਹੱਛਾ ਹੁਣ ਪਹਿਲੇ ਬਰਤਣ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਵੇਖ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਤੇ ਨਹੀਂ। ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖਣ ਕਰਕੇ ਉਹ

ਕਾਗਜ਼ ਦਿਸ ਪਿਆ । ਪਾਸ ਦਿਸ ਕਾਗਜ਼ ਰੂਪੀ ਪਰਦੇ

ਕਰਕੇ ਉਸ ਬਹੁਤਲ ਨੂੰ ਮੋਨੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ । ਜਦੋਂ ਕਾਗਜ਼ ਨਿਕਾਇਆ
ਗਿਆ ਫਿਰ ਪਾਸ ਨਾਲ ਛੁਆਇਆ । ਛੁਆਇਆ ਸਾਰ ਹੀ ਉਹ ਮੋਨੇ ਦਾ
ਬਣ ਗਿਆ । ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਸੰਤ ਜੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਰਾਹੀਂ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾ
ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਅਹੰਕਾਰ ਰੂਪੀ ਪਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਤੇਰੇ
ਮਨ ਨੂੰ ਸਾਂਤੀ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ

ਹਉ ਹਉ ਭੀਤਿ ਭਇਓ ਹੈ ਬੀਚੋ, ਸਨਤ ਦੇਸਿ ਲਿਖਿ ਦਿਓ

ਭਾਂਡੀਗੋ ਕੇ ਪਾਤ ਪਰਦੇ ਬਿਨੁ ਪੇਖੇ ਦਰਇਓ ॥੩॥

ਭਇਓ ਕਿਰਪਾਲੁ ਸਰਬ ਕੋ ਠਾਕੁਰੁ ਸਗਲੇ ਦੁਖ ਮਿਟਾਇਓ ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਹਉਮੈ ਭੀਤਿ ਗੁਰਿ ਯੋਈ ਤਉ ਦਇਆਰੁ ਬੀਠਲੇ ਪਾਇਓ ॥

ਅਥਵਾ

ਹਉ ਹਉ ਕਰਤ ਨਹੀਂ ਸਚੁ ਪਾਈਏ ।

ਹਉਮੈ ਜਾਇ ਪਰਮ ਪਦ ਪਾਈਏ ॥

ਜਦੋਂ ਚੇਲੇ ਨੇ ਅਪਣੀ ਅਖੀਂ ਛੋਰੇ ਨੂੰ ਮੋਨਾ ਹੋਰਾ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਸੰਤ ਜੀ ਦੇ ਵਚਨ
ਸੁਣੇ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰੇ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਅਹੰਕਾਰ ਟੁੱਟ ਗਿਆ, ਚਿਤ ਨਰਮ ਹੋ ਗਿਆ
ਅਤੇ ਸੰਤ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਢਹਿ ਪਿਆ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਗਾ ਕਿ
ਤੁਮ ਸਮਸਾਰਿ ਨਾਹੀ ਦਇਆਲ ਮੋਹਿ ਸਮਸਾਰਿ ਪਾਪੀ

ਦਿਸ ਲਈ

ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਨੀਆਰੇ

ਅਥਵਾ

ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਹਮ ਤੇ ਬਿਗਾਰੀ

ਜਦੋਂ ਦੀਨ ਹੋ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਧੀਰਜ ਦਿੱਤੀ

ਅਤੇ ਅਸੀਰਥਾਦ ਦਿੱਤੀ ਫਿਰ ਨਦਰੀ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲ ਕਰਦਿਤਾ

ਮਿਟੇ ਅੰਦੇਸਿਆ ਹਾਂ । ਸੰਤ ਉਪਦੇਸਿਆ ਮੇਰੇ ਮਨ ।

ਇਸ ਸਾਖੀ ਲਿਖਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧ ਦੀ ਸੰਗਤ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨੀ

ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਹਉਮੈ ਤਿਆਗ ਕੇ

ਅਤੇ ਸੁਰਧਾ ਧਾਰ ਕੇ

ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ

ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਭ ਕੁਲ ਚਿਧਾਏ । ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਸਾਜਨ ਮੀਤ ਕਟੰਬ ਨਿਸਤਾਰੈ ।
 ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸੋ ਧਨ ਪਾਵੈ । ਜਿਸ ਧਨ ਤੇ ਸਭ ਕੇ ਵਰੇਸਾਵੈ ।
 ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਧਰਮ ਗਾਇ ਕਰੇ ਸੇਵਾ । ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸੋਭਾ ਸਰਦੇਵਾ ।
 ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਪਾਪ ਪਲਾਇਨ । ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਗੁਣ ਗਾਇਨ ।
 ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸੂਝ ਥਾਨ ਹੀਮਿ । ਨਾਨਕ ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਫਲ ਜਨੰਮ ॥

ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਮਿਟੇ ਸਭਿ ਰੋਗ

ਸੰਤ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਚਕਰੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋਗੀ ਰਾਜ
 ਸੰਤ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਵੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਉਜਨ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਇਕ ਵਾਰ
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਬੁਖਾਰ ਹੋ ਗਿਆ । ਹਾਲਤ ਇਥੋਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਕਿ
 ਸਾਇਰ ਅੰਤ ਸਮਾ ਆ ਜਾਏ । ਜਿਸਤਰਾਂ ਪੜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਾਹੁੰਦੇ
 ਸਨ ਕਿ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਵੇਰ ਸੰਤ ਚਵੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਣ
 ਮਨ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੋਈਆਂ ਬਹੁਤ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਇਹ *wireless Telephone* ਸੰਤਾਂ
 ਚਵੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ । ਸੰਤ ਜੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਡਸਕੇ ਸੇਠ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
 ਦੇ ਘਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ । ਰਾਤ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਦਸ ਵਜੇ ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ
 ਸੇਠ ਜੀ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਚਕਰੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਬੜਾ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਉਥੇ
 ਚਲੇ ਹਾਂ । ਸੰਤ ਜੀ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਅਪਣੇ ਨਾਲ ਸੰਤ ਝੰਡਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਤ ਲਹਿਣਾ
 ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਕਰੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ । ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕ ਖੂਹ ਦੇ ਕੋਲ
 ਬਹਿ ਗਏ ਅਤੇ ਸੰਤ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਹਿਆ ਕਿ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਉਹਨੂੰ
 ਦਿਖਾ ਲੈ ਆ । ਜਦੋਂ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਵੇਖਦਾ ਹੈ
 ਕਿ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਅ ਬੜੇ ਉਦਾਸ ਬੈਠੇ ਹਨ
 ਜਾਨ ਪਹਿਚਾਨ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਸੀ ਜਾਂਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ
 ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ । ਬੇਹੋਸ਼ ਪਏ ਹੋਏ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਖ ਖੋਲੀ ਪਰ ਬੋਲ ਕੁਝ
 ਨ ਸਕਿਆ । ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫਿਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸੰਤ ਚਵੰਡੇ ਵਾਲੇ
 ਬਾਹਰ ਖੂਹ ਤੇ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ ਤੈਨੂੰ ਉਥੇ ਸਦਿਆ ਹੈ । ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾਂ ਸੁਣਦਿਆਂ
 ਸਾਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਕਿਥੇ ਗਈ ਅਤੇ
 ਬੁਖਾਰ ਕਿਥੇ ਗਿਆ । ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ
 ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਟਰਕੇ ਖੂਹ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਢਹਿ ਪਇਆ

ਅਤੇ ਅਰਜ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੰਤ ਜੀ ਜਾਂ ਮੈਨੂੰ ਰਾਜੀ ਕਰੋ ਜਾਂ ਮੈਨੂੰ
 ਅਪਣੀ ਹੱਥੀਂ ਫੇਰ ਜਾਓ । ਸੰਤਾਂ ਰੰਗ ਵਿਚ ਆ ਕਿ ਆਖਿਆ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ
 ਤੇਰੀ ਤਾਹੀਕ ਲੰਮੀ ਪਾਇੰਤੀ ਹੈ ਜਾ ਹੁਣ ਅੱਧਾ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਦਧ
 ਪਾ ਕੇ ਕਚੀ ਲੱਸੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੀ । ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਜੀਅ ਜਿਹੜੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਦੇ
 ਯਕਦਮ ਰਾਜੀ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਸਨ, ਲੱਸੀ ਦਾ ਨਾਉਂ ਸੁਣ ਕੇ ਘਬਰਾ ਗਏ
 ਪਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੰਤਾਂ ਤੇ ਪੱਕਾ ਭਰੋਸਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪਰਵਾਹ
 ਨ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪੇ ਹੀ ਲੱਸੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੀਣ ਲੱਗ ਪਿਆ । ਐਸੀ ਕਿਰਪਾ
 ਹੋਈ ਕਿ ਲੱਸੀ ਪੀਣਿਆਂ ਸਾਰ ਚੀਤੇ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰ ਬੁਖਾਰ ਉਤਰ ਗਿਆ
 ਉਸਦਾ ਸ੍ਰੀਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਰੋਆ ਹੋ ਗਿਆ । ਸਾਰ ਪਰਵਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਥੇ
 ਆਏ ਸਾਰੇ ਸ੍ਰੀਰ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਉਪਮਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ

“ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਚੋਜ ਜਗ ਤੋਂ ਨਿਯਮ ਹੋਏ ਹਨ

ਫਿਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਘਰ ਚਰਨ ਪਾਇਲ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਕਰਨ
 ਵਾਸਤੇ ਅਰਜ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸੰਤ ਜੀ ਫੇਰ ਕਦੀ ਆਖਕੇ ਅਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ
 ਸਮੇਤ ਵਾਪਸ ਡੁਸਕੇ ਚਲੇ ਗਏ

ਸਾਧ ਬਚਨ ਅਟਲਾਧਾ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ

ਨਿਮਿ ਬਾਸਰ ਨਖਿਤੁ ਬਿਨਾਸੀ, ਰਵਿ ਸਮੀਅਰ ਬੇਨਾਧਾ ॥

ਗਿਰਿ ਬਸਧਾ ਜਲ ਪਵਨ ਜਾਇਗੋ, ਇਕਿ ਸਾਧ ਬਚਨ ਅਟਲਾਧਾ ॥

ਰਾਜ ਬਿਨਾਸੀ ਤਾਮ ਬਿਨਾਸੀ ਸਾਤਕੁ ਭੀ ਬੇਨਾਧਾ ॥

ਦਿਸਟਮਾਨ ਹੈ ਸਗਲ ਬਿਨਾਸੀ, ਇਕਿ ਸਾਧ ਬਚਨ ਅਟਲਾਧਾ ॥

ਇਕਦਿਨ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨੇ ਨੇ ਸੰਤ ਚਵੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲੋਂ
 ਮਾਇਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ । ਸੰਤ ਚਵੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਮਾਇਆ
 ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਭਰਮ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਮਾਇਆ ਤਾਂ ਸੀ ਸਤਿਗੁਰ ਪਤਾਪਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਅਮਾਨਤ
 ਹੈ । ਮਸਤਾਨੇ ਨੂੰ ਗੱਸਾ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗੱਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਗੱਲਾ ਜੋਰ ਨਾਲ ਫੜ ਕੇ ਮੰਜੀ
 ਦੀ ਏਠ ਵਿਚ “ਧੱਸ ਦਿੱਤਾ” । ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸ੍ਰੀਰ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਤਕਲੀਫ ਹੋਈ ਅਤੇ ਸਾਜਿ ਸਭਾ ਹੀ
 ਬਚਨ ਕੀਤਾ “ਜਾ ਉਏ ਖੁਨੀਆ” ਭ੍ਰਮ ਦਾ ਦੁਖ ਨ ਖਵਿ ਸਕੈ ਅਨੁਸਾਰ ਸਤਿਗੁਰ
 ਜੀ ਨੇ ਐਸੀ ਖੇਡ ਵਰਤਾਈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਸਰਦਾਈ
 ਰਗੜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿਖ ਕੋਲ ਆ ਖਲੋਤਾ । ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸਰਦਾਈ ਤੋਂ
 ਪਰੋਹੇ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਆਖਿਆ ਪਰ ਉਹ ਸਿਖ ਪਰੇ ਨ ਹਟਿਆ । ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੱਸੇ ਵਿਚ
 ਆ ਕੇ ਸਰਦਾਈ ਰਗੜਨ ਵਾਲਾ ਡੰਡਾ ਜੋਰ ਦੀ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ । ਡੰਡਾ ਵਜਦਿਆਂ
 ਸਾਰ ਉਹ ਸਿਖ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ । ਝੁਟ ਪੁਲੀਸ ਪਹੁੰਚ ਗਈ । ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਤੇ
 ਖੁਨ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੋਇਆ । ਸੋਲਾਂ (16) ਸਾਲ ਦੀ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ
 ਇਸ ਤਰਾਂ ਸੰਤ ਚਵੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਬਚਨ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ

ਸਾਧ ਬਚਨ ਅਟਲਾਧਾ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਖੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ

ਇਕ ਵੇਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿਲੇ ਦਰਸਨ ਦਿੱਤੇ । ਉੱਥੇ ਇਕ ਚੁਥਾਰੇ ਵਿਚ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਸਨ । ਬੜੀ ਸੰਗਤ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਈ ਪਿੰਡ ਫਿਲੋਕਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਿਖ ਸ੍ਰ. ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਆਇਆ । ਉਸਨੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਇਹ ਧਾਰਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇ ਤਾਂ ਮੀਲਾਂਗਾ ਜੇ ਮੇਰਾ ਨਾਉਂ ਲੈਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਗੇ । ਸੰਗਤ ਚੁਥਾਰੇ ਤੇ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਬੱਲੇ ਹੀ ਖਲੋਤੇ ਰਹੇ ।

ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੇ ਮੱਚੇ ਪਾਤਿਸਾਹ ਜੀ ਨੇ ਚੋਬਦਾਰ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੱਲੇ ਪਿੰਡ ਫਿਲੋਕਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਿਖ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਸਦ ਕੇ ਲਿਆ । ਚੋਬਦਾਰ ਨੇ ਹੋਕਾ ਦਿਤਾ ਕਿ ਫਿਲੋਕਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਕਿਹੜਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਿਿਆ ਜੀ ਮੈਂ ਹਾਂ ਫਿਰ ਚੋਬਦਾਰ ਨੇ ਕਹਿਿਆ ਕਿ ਤੇਰੇ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਹਨ ਤੈਨੂੰ ਮੱਚੇ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ਨੇ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਮਨ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਦੁਰ ਹੋ ਗਿਆ । ਜਦੋਂ ਚੁਥਾਰੇ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਗਏ, ਸੁਹਾ ਥੜ ਗਈ । ਫਿਰ ਇਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਾਗ ਪਏ

ਇਕ ਵੇਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਤ ਨਾਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਲੰਗਰ ਆਖਿਆ ਲੰਗਰ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਸੰਤ ਨਾਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਸੁਬਰ ਪੜਦੇ ਸ੍ਰ. ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ । ਰਾਹ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਟਿੱਚਕਰ ਕਰਕੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੌਰ ਕਿਤਨ ਜਾਂ ਰਹੀ ਹੈ । ਜਥੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ । ਅਗੋਂ ਉਸੇ ਟਿੱਚਕਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੱਛਾ ਫਿਰ ਉਹਨੂੰ ਤੇ ਉਜਾੜ ਦੇਣਗੇ । ਸੰਤ ਨਾਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਆਖਦਾ ਹੈ ? ਜੀ ਇਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੇ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਦੇਣਗੇ । ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਗਵਿਚ ਸ੍ਰ. ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ' ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਤੈਨੂੰ ਸਾਹ ਦਾ ਸਾਹ ਕੀਤਾ, ਸਾਹ ਦਾ ਸਾਹ ਕੀਤਾ, ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹ ਕੀਤਾ ਤਿੰਨ ਵੇਰ ਆਖਿਆ । ਫਿਰ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਲੰਗਰ ਛਕਿਆ । ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀ

ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੇ ਸ੍ਰ. ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਪੁਤ੍ਰ ਲੱਧਾ ਸਿੰਘ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਇੱਥੇ ਬੰਕੋਰ ਆਇਆ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਰੁਪਿਆ ਕਮਾਇਆ । ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਅਪਣੇ ਹਿੰਮਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਮੰਗਵਾ ਲਿਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਬਹੁਤ ਚਲਿਆ । ਬੰਕੋਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦਰਾਨ *LS Bhagwan Singh* ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਹੀ ਸੀ । ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਭਾਰਤੀ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਸੇਠ ਜੀ ਸੇਠ ਜੀ ਸੱਦਣ ਲਾਗ ਪਏ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸੇਠ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ, ਸੇਠ ਸਮਸੇਰ ਸਿੰਘ ਸੇਠ ਬਹਿਤ ਸਿੰਘ ਹਨ । ਇਹ ਸਭ ਕਿਰਪਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵਰ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਾਧ ਬਚਨ ਅਟਲਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਗੁਰ ਗੱਦੀ
ਨਸੀਨ ਪਿਛੋਂ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਢਾਈ ਸਿਖ ਹੀ ਮਿਲੇ
ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਖ ਪਰਖਣ ਵਾਲੀ ਕਸਉਟੀ ਤੇ ਪੂਰੇ ਉਤਰੇ ਸਨ । ਭਾਵੇਂ ਨਾਮ
ਮਾਤ੍ਰ ਤਾਂ ਲਖ ਹੀ ਸਨ ਪਰ

ਕਬੀਰ ਕਸਉਟੀ ਰਾਮ ਕੀ ਝੂਠ ਟਿਕੈ ਨ ਕੋਇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਢਾਈ ਸਿਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮਿਕ ਸਨ

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਲਹਿਣ ਸਿੰਘ ਜੀ

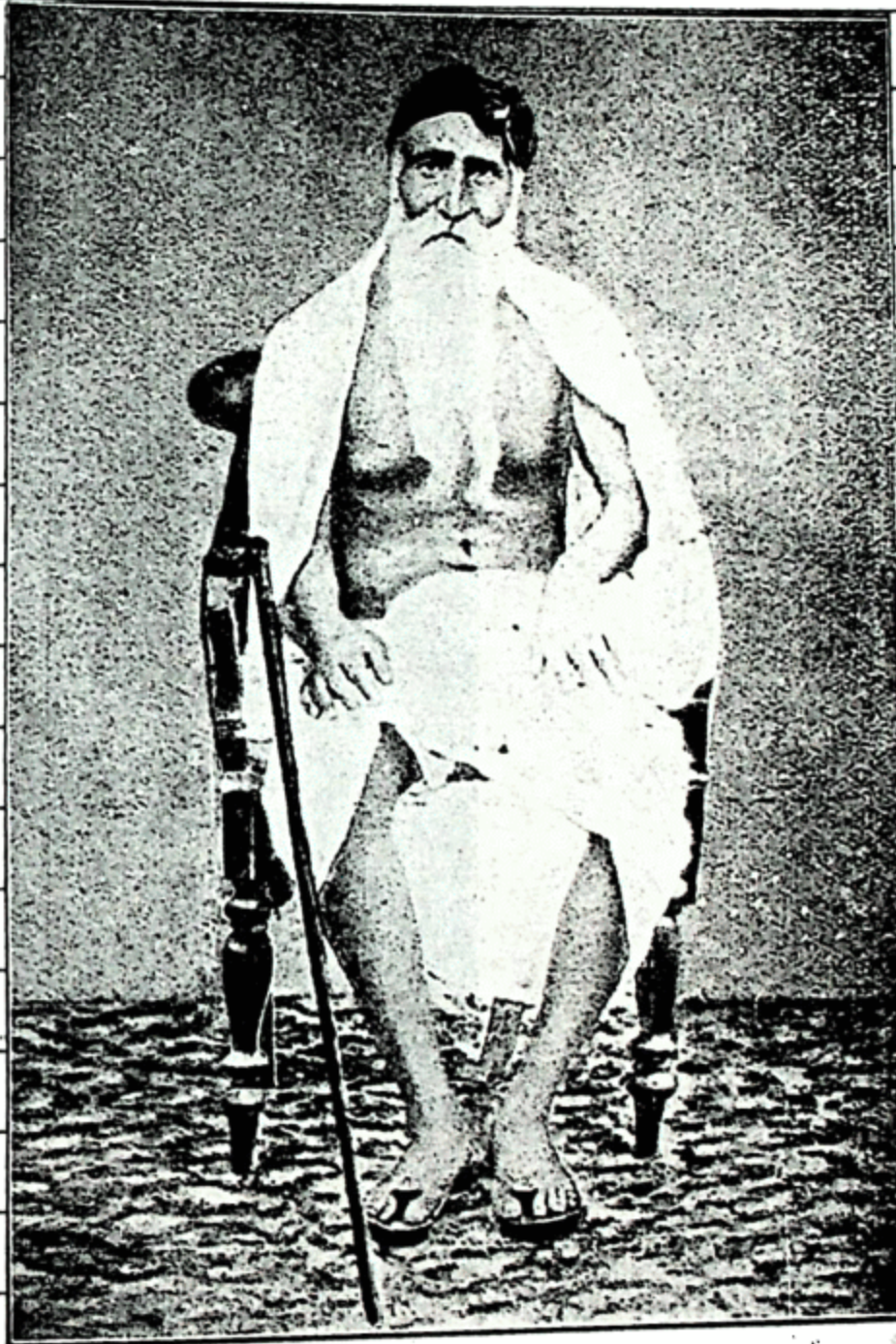
ਸੰਤ ਲਹਿਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਫੌਜੀ ਜਰਨੈਲ (Commander in Chief)
ਸਦਾ ਰਹੀ ਸਿੰਘ ਨਲਏ ਦੇ ਜਵਾਈ ਸਨ । ਇਹ ਸੰਤ ਜੀ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲੇ ਇਕ
ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ । ਉਸ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਇਕ ਮਕਾਨ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕ ਭੋਰਾ
ਵੀ ਸੀ । ਸੰਤ ਜੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਇਸਨਾਨ ਕਰ ਕੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਛਤ
ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਕੀਰਤਨ ਦੇ
ਭੋਗ ਪਿਛੋਂ ਆਪ ਭੋਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸਮਾਧੀ ਨਾ ਕੇ ਭਜਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ । ਆਪ ਜੀ
ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਜੀ ਆਪ ਦੀ ਹਰ ਪਰਕਾਰ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ।

ਨਾਮ ਜਪਣ ਕਰ ਕੇ ਸੰਤ ਜੀ ਦਾ ਜਸ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਿਆ ਸੀ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਠਠਿਆਰਾਂ ਵਾਲੇ ਮਹੱਲੇ ਵਿਚ
ਇਕ ਧਨੀ ਠਠਿਆਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ । ਲੋਕੀ ਉਸਨੂੰ ਚੌਧਰੀ ਕਰ ਕੇ ਸੱਦਦੇ ਸਨ ।
ਇਸ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਏ ਸਨ ਪਰ ਬੱਚਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ।
ਬੱਚੇ ਦੀ ਖਾਤਰ ਉਸਨੇ ਚੌਥਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ । ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਲੜਕਾ ਹੋਇਆ
ਬੜੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ ਗਈਆਂ । ਖੇਡ ਗੁਰੂ ਦੀ ਜਦੋਂ ਬੱਚਾ ਤਕਰੀਬਨ
ਚਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ । ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ
ਨਾਜ਼ਕ ਹੋ ਗਈ । ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਹਕੀਮਾਂ ਨੇ ਮਾਯਸ ਹੋ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ
ਉਸ ਠਠਿਆਰ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਸੰਤ ਲਹਿਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੇਧਾ ਸੁਣੀ ਹੋਈ ਸੀ
ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਹੀ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਮੰਦੀ ਨਾਲ, ਸੰਤ ਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ
ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਛੱਤ ਤੇ ਜਾ ਖੜੇਤਾ । ਜਦੋਂ ਸੰਤ ਜੀ ਅਪਣੇ ਨੀਯਮ
ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਆਏ ਤਾਂ ਉਸ ਚੌਧਰੀ ਨੂੰ ਹਥ ਜੋੜੀ ਖੜਾ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ
ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁਛਿਆ 'ਮਾ ਭਾਈ ਕਿਤਨ ਆਇਆ ਹੈ' । ਉਸ ਚੌਧਰੀ ਬੜੀ
ਅਧੀਨਗੀ ਨਾਲ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਥਾਣਾ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਉਮਰੇ ਇਕ ਲੜਕੇ
ਦੀ ਦਾਤ ਮਿਲੀ ਸੀ । ਉਹ ਬੱਚਾ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਬੀਮਾਰ ਹੈ, ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ
ਹਕੀਮਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਕਰ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਅਰੋਗਤ ਮੰਗਣ
ਆਇਆ ਹਾਂ । ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਸਹਿਜ ਸਭਾਏ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗਰੀਬਾਂ ਅਤੇ ਦੁਖੀਆਂ
ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ ਬੱਚਾ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਏਗਾ । ਸੰਤ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਗਰੀਬਾਂ
ਅਤੇ ਲੋੜ ਵੰਦਾ ਦੀ ਅੰਨ ਬਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਗ ਪਿਆ । ਬੋੜੇ ਦਿਨਾਂ

ਵਿਚ ਹੀ ਉਹ ਬੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਰਾਜੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੱਚੇ ਦੇ ਰਾਜੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੰਤ
ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਗਈ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਠਠਿਆਰਾ ਬਰਾਂਦਰੀ ਆਪ ਜੀ ਦੀ
ਸਰਧਾਲ ਬਣ ਗਈ। ਇਸ ਸਾਖੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਸਾਧ ਬਰਨ
ਅਟਲਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਸਾਧਕ ਸੰਗਿ ਮਿਟੈ ਸਭਿ ਰੋਗ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਬਾਬਾ ਲਹਿਣਾਂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ

ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਸੰਤ ਸੰਦਰਸਿੰਘ ਜੀ ਭੂਰੀ ਮਾਨ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਭਜਨ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਦਗੀ, ਸੇਵਾ, ਨਿਮ੍ਰਤਾ, ਨਿਰਲੇਪਤਾ
ਅਤੇ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰਮਤ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ।
ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਾਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ।
ਮਾਨ ਸਰਦਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਰਦਾਰ ਬਹੁਤ ਹੌਕਤ ਮਜਾਜ ਸੀ, ਕਈ ਚੋਰ ਡਾਕੂ
ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਵੇਰ ਕੁਝ ਡਾਕੂਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬੈਂਕ (Bank

ਤੇ ਡਾਕ ਮਾਰਿਆ । ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਜਿਥੇ ਡਾਕੂਆਂ ਨੂੰ ਗਿਰਿਫਤਾਰ
ਕੀਤਾ ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਗੈਂਕੜ ਬਾਜ ਸਰਦਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਗਿਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ
ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਸਾਰੀ ਗੈਂਕੜ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ । ਮਕਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ
ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ । ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਸੰਤ ਭੂਰੀ ਵਾਲਿਆਂ
ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਆਰਾਮ ਕੀਤੀ । ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਮਿੰਨਤਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ । ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ

ਅੱਖ ਲਗ ਗਈ । ਸਪਨੇ ਵਿਚ ਸੰਤ ਭੂਰੀ
ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਦਰਸਨ ਦੇ ਕੇ ਪਛਿਆ

“ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ”

ਅਗੋਂ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਬੜੀ ਅਧੀਨਗੀ
ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਜੀ ਮੈਂ

ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਾਂ ਪਰ ਭੈੜੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ

ਖਾਤਰ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ,

ਆਪ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ, ਮੇਰੀ ਬੰਦ

ਖਲਾਸ ਕਰੋ ਅਗੋਂ ਮੈਂ ਭੈੜੀ ਸੰਗਤ

ਤਿਆਗ ਕੇ ਸਿਖੀ ਪਾਰਨ ਕਰ ਅਪਣਾ

ਜਨਮ ਸਫਲ ਕਰਾਂਗਾ ।

ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਕਹਿਆ

“ ਜਾਹ ਤੇਰੀ ਫਾਂਸੀ ਕੱਟੀ ”

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਜੱਜ

ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ

ਅਧਾਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸ੍ਰੀ ੧੦੮ ਸੰਤ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੂਰੀ ਵਾਲੇ

ਮਾਨਾਵਾਲੀਏ

ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬਤ ਨ ਹੋਣ

ਕਾਰਨ ਸਰਦਾਰ ਨੂੰ ਬਰੀ

ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਇਸ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਸਾਧ ਬਚਨ ਅਟਲਾਧ ਹੈ ਉਥੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ

ਵੀ ਸਿਖਿਆ ਮਿਲਦੀ

ਕਬੀਰ ਸਾਕਤ ਸੰਗ ਨ ਕੀਜੀਮੈ ਦੁਰਹਿ ਜਾਈ ਅਭਾਗਿ

ਬਾਸਨੁ ਕਾਰੋ ਪਰਸੀਮੈ, ਤਉ ਕਛੁ ਨਾਗੈ ਦਾਗੁ

ਅਥਵਾ

ਸੰਗਿ ਕੁਸੰਗੀ ਬੈਸਤੇ ਤਬ ਪੂਛੈ ਧਰਮ ਰਾਇ

ਸਾਧ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਬੇਦ ਨ ਜਾਨਹਿ

ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਅਜਕਲ ਕਈ ਸਿਖ ਸੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰ ਭਾਵਨਾ ਰਖਦੇ ਹਨ
ਠੀਕ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵੇਦਾਂ ਉੱਤੇ ਸੀ। ਜਿਸ ਤਰਾਂ
ਸਿਖ ਕਥਾ ਜਾਂ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਇਸੇ ਤਰਾਂ
ਬਾਹਮਣ ਅਪਣੀ ਕਥਾ ਵਿਚ ਵੇਦਾਂ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਅਤੇ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ
ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਰਾਜਾ ਵੇਦਾਂ ਤੇ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ
ਰਖਦਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਸਤੇ ਵੇਦਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਈ ਯਗ ਕਰਵਾਏ
ਪਰ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਨ ਹੋਈ। ਉਹਨੇ ਅਕਾਸ਼ ਬਾਣੀ ਹੋਈ ਕੇ ਹੋ ਰਾਜਾ ਤੇਰੇ ਘਰ
7 ਜਨਮਾਂ ਤਕ ਸੰਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਜੋਤਸ਼ ਵਿਦਿਆ ਅਨੁਸਾਰ
ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਇਹੋ ਹੀ ਕਹਿਆ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰਾਜਾ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਰਹਿੰਦਾ
ਸੀ ਪਰ ਸਤਸੰਗੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਾਧ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ
ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਜੇ ਨੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਥਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ

ਸਾਧ ਕੀ ਸੇਭਾ ਕਾ ਨਾਹੀ ਅੰਤ

ਸਾਧ ਕੀ ਸੇਭਾ ਸਦਾ ਬੇਅੰਤ

ਸਾਧ ਕੀ ਸੇਭਾ ਸਾਧ ਬਨਿ ਆਈ

ਨਾਨਕ ਸਾਧ ਪ੍ਰਭ ਭੇਦ ਨ ਭਾਈ

ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਕਥਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਧ ਦੀ
ਸੇਭਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਇਹ ਬੇਅੰਤ ਹੈ। ਸਾਧ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਮੈਂ ਵਿਚਾਰਾ ਕੀ
ਆਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਸਾਧ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਵੇਦਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਸਾਧ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ
ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ

“ ਗੁਰਿ, ਗੁਰਿ ਜਨ ਦੁਈ ਏਕ ਹੈ ਬਿਬਿਚਾਰ ਕਛ ਨਾਹਿ।

ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਸੰਕਾ ਹੋਈ ਕਿ ਸਾਧ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਜੇ ਵੇਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਉਣ
ਜਾਣੇਗਾ। ਏਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਬੜਾ ਹਠ ਕੀਤਾ। ਅਖੀਰ ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ
ਆਖਿਆ ਕਿ ਹੋ ਰਾਜਨ ਤੇਰੇ ਏਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਪਰਾ ਪਰਾ ਅਤੇ ਤਮੱਲੀ ਬਖਸ਼
ਜਵਾਬ ਤੇਰਾ ਪੁਤਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅਕਾਸ਼ ਬਾਣੀ
ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਘਰ 7 ਜਨਮਾਂ ਤਕ ਕੋਈ ਸੰਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ
ਨੇ ਵੀ ਇਹੋ ਹੀ ਕਹਿਆ ਹੈ। ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਕਿ ਰਾਜਨ
ਮੇਰੇ ਬਚਨ ਨਾਲ ਤੇਰੇ ਘਰ ਇਸੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਹੀ ਪੁਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰਤੀਤ
ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜਾ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ
ਵੀ ਹੋਇਆ।

ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਘਰ ਸਚ ਮੁਚ ਲੜਕਾ ਹੋਇਆ। ਸਾਰੇ
ਗੁਰੂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਲਗਨ ਵੇਖ ਕੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ

ਦਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਬਾਲਕ ਦੀ ਉਮਰ ॥ ਸਾਲ ॥ ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ

॥ ਦਿਨ ਹੈ । ਇੰਨੀ ਥੋੜੀ ਉਮਰ ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਬੜਾ ਦੁਖ ਹੋਇਆ ਪਰ ਕੁਝ
ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ.

ਜਦੋਂ ਬੱਚਾ ਲਿਖਣ ਪੜ੍ਹਣ ਜੋਗਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਸਾਹੀ
ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੱਚਾ ਕੁਝ ਸਿਖਾਣਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ
ਧਰਮ ਸਾਸਤਰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ । ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਸੰਤਾਂ ਅਥਵਾ ਸਾਧੂਆਂ
ਦੇ ਗੁਣ ਪੜ੍ਹੇ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਚਾਅ ਉਠਿਆ ।
ਉਹ ਘੋਰ ਚੋਰੀ ਹੀ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਗਾ
ਪਿਆ । ਰਾਜੇ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਪਤਾ ਵੀ ਲਗ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸਨੇ ਅਪਣੇ ਪਤਰ ਨੂੰ
ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨ ਹੋਕਿਆ । ਹੁਣ ਇਹ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਹੀ
ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬੜੇ ਚਾਅ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ । ਇਕ
ਦਿਨ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਅਸੀਰਬਾਦ ਦਿੱਤੀ ਕਿ
ਬੱਚਾ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਵੱਡੀ ਹੋਵੇ । ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਬੱਚੇ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਜੋਤਸੀਆਂ
ਨੇ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ॥ ਸਾਲ ॥ ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ ॥ ਦਿਨ ਦੱਸੀ ਹੈ । ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਕਹਿਆ
ਤੂੰ ਫਿਕਰ ਨ ਕਰ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ॥ ਸਾਲ ॥ ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ ॥ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗੀ । ਬੱਚਾ
ਉਮੇਤਗਾਂ ਉਥੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ । ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਉਮਰ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੋ ਗਈ
ਤਾਂ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਉਸ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਘਰ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਆਖਿਆ ਪਰ ਰਾਜਕੁਮਾਰ
ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ । ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਬੜਾ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ
ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਅਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵਿਚ ਗਇਆ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੇ ਦਸਿਆ
ਕੇ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਸੀਰਬਾਦ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ॥ ਸਾਲ ॥ ਮਹੀਨੇ
ਅਤੇ ॥ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗੀ ਭਾਵ 100 ਸਾਲ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜਾ
ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਉਦਾਸ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਤਸੱਲੀ
ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਠੀਕ ਸਾਧਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਮਾਇਆ ਵੇਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਫਿਰ ਸੰਤਾਂ
ਦਾ ਬੜਾ ਸ਼ੁਰਧਾਲੂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤਨੇ ਮਨੇ ਹੋ ਕੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਗਾ
ਪਇਆ ਅਤੇ ਆਪਸਹਾਰੇ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ

ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਦੀ, ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗ ਦੀ, ਮਹਿਮਾ ਕਿਆ ਕਹੀਐ
ਜੀ ਮਹਿਮਾ ਕਿਆ ਕਹੀਐ

ਸੰਤ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਜਥਾਨੀ ਸੁਣੀ ਹੋਈ ਹਡ ਬੀਤੀ
ਪਰਲੋਕ ਵਾਸੀ ਸੰਤ ਵਰਿਅਮਾਮਿੰਘ ਜੀ ਮਸੰਦਰ ਜੀ ਰਾਹੀਂ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਇਕ
ਸਾਖੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ

ਸੰਤ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਹਿਲੇ ਖੁਲੇ ਖਲਾਸੇ ਹੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਵਾਂਢ
ਸੰਤ ਨਥ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਦਾ ਘਰ ਸੀ। ਸੰਤ ਨਥ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ
ਦੇ ਜਥੇ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। **ਸੰਤ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੂਪ** ਵੀ ਕਦੀ ਕਦੀ
ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਸੰਤ ਰੂਪ ਜੀ ਪਤਾਸਿਆਂ ਦਾ ਪਸਾਦ ਦੇਨ ਲਈ ਗਲੀ ਵਿਚ
ਖੇਡਦਿਆਂ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗੱਲੀ ਬਰਾ ਹੀ
ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਪਤਾਸਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲਚ ਕਰਕੇ ਸੰਤ ਜੀ ਕੋਲ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਚੰਗੇ
ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ, ਉਹਨੂੰ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਸੰਤਾਂ ਕੋਲ ਬਹਿ ਕੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਬਰਨ ਸੁਣਨ ਦਾ ਝੁਮ
ਪੈ ਗਿਆ। ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਮਈ ਬਰਨ ਸੁਣਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ
ਵੈਰਾਗ ਉਪਜਿਆ ਅਤੇ ਜੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਤ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚਲਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਕਈ
ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਇਹ ਖਾਹਿਸ਼ ਪੂਰੀ ਨ ਹੋਈ।

ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿਛੋਂ ਉਹ ਅਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਹੀ ਉਹਦੀ ਸਾਜ਼ੀ
ਹੋਈ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਹੋਏ। ਉਹਦੇ ਨਾਨੇ ਨੇ, ਅਪਣਾ ਲੜਕਾ ਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਪਣੀ
ਜਮੀਨ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਨਾਨਾ ਜੀ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀਕ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਗਾੜ
ਹੋਇਆ। ਇਕ ਵੇਰ ਲੜਾਈ ਹੋ ਪਈ ਅਤੇ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੰਡਾਸੇ ਨਾਲ ਮੁਖਾਲਫ਼
ਦਾ ਇਕ ਆਦਮੀ ਮਰ ਗਿਆ। ਪੋਲੀਸ ਨੇ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗਿਰਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ
ਮਕਦਮਾ ਸੁਰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ। ਫਾਂਸੀ ਦੀ
ਤਾਰੀਕ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਹਿਲੋਂ ਜੱਜ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੇਰੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ
ਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦਸ। ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸੰਤ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ
ਕਰਵਾ ਦਿਓ। ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੱਥਕੜੀ ਲਗੀ ਨਾਲ ਪੰਜ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਪਾਹਰੇ ਹੇਠ
ਸੰਤ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੂਪ ਕੋਲ ਲੈ ਗਏ। ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੱਥਕੜੀ ਸਮੇਤ ਮਥਾ ਟੇਕਿਆ
ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਸਹਿਜ ਸੁਰਾ ਬਰਨ ਕੀਤਾ **"ਹਛਾ ਵਾਹਵਾ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਭੁਲੀ ਕਰਨਗੇ"** ਫਿਰ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਕੇ ਕਾਨ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਬੈਠ
ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਖੇਡ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ, ਜਿਸ ਪ੍ਰਭਾਤ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਹੋਣੀ ਸੀ ਉਸੇ ਸਾਮਨੂੰ ਸੇਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ
ਬਦਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਆ ਗਿਆ। ਜੱਜ ਨੇ ਦਾਹੇਗਾ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਬਦਲੀ
ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਾਂਦਿਆਂ ਜਾਂਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਬਦ ਦੁਆ ਮੈਂ ਕੇਨ ਜਾਵਾਂ। ਮੈਂ
ਮੈਂ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵਾਪਸ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਜੱਜ
ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿਪਾਹੀ ਜੇਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਛੱਡ ਗਏ।
ਹੁਣ ਆਪ ਹੀ ਦਸੋ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੰਤ ਰੂਪ ਜੀ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਇਸ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਕੇ
ਆਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ **"ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕਿਆ ਕਹੀਮੈ"**

ਕੁਝ ਬੇਨਤੀਆਂ

(1) ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲਖਾਂ ਸਾਧ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਪਰ ਸਾਧ ਭਾਵੇਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲਖਾਂ ਵੀ ਹੋਣ
ਉਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ

(2) ਆਪਣਿਆਂ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲਣ ਸਾਰ
ਸਥਾ ਜੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਾਧ ਸੰਤ ਕੋਲੋਂ ਭਜਨ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਏ
ਪਰ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਏ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੀ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਸੱਚੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਵੇਲੋਂ ਭਜਨ ਦਮਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਿਲਿਆ
ਹੋਵੇ

(3) ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਖੋਚਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਆਪਣਿਆਂ
ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਮੀ ਵਿਚ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਖੋਚਲ
ਕਰਨੀ ਜੀ

(4) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਗਲ ਦੀ ਸਮਝ ਨ ਆਵੇ ਤਾਂ
ਉਹ ਦਾਸ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹੈ

(5) ਇਹ ਪਰਚਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਮੁਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਕਲ
ਮਾਰਕੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਕਲ ਮਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵੀ
ਅਕਲ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇੰਨੀ ਅਕਲ ਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ
ਕਈ ਗਲਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣ ਗੀਆਂ; ਅਨੁਜਾਣ
ਸਮਝ ਕੇ ਖਿਆ ਕਰਨੀਆਂ ਜੀ

ਹਰ ਪਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ
ਦੀ ਖਿਆ ਦਾ ਜਾਚਕ
ਲਿਖਾਰੀ

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨਾਮਧਾਰੀ